ĢENERĀLADVOKĀTES KRISTĪNES ŠTIKSAS-HAKLAS [*CHRISTINE STIX-HACKL*] SECINĀJUMI, sniegti 2006. gada 16. maijā [1]

I — Ievada apsvērumi

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālo nolēmumu [2] ir par Padomes 1981. gada 30. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1785/81 par cukura tirgus kopīgo organizāciju [3] un Komisijas 1981. gada 14. septembra Regulas (EEK) Nr. 2670/81, ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus attiecībā uz cukura produkciju, kas pārsniedz kvotu [4], spēkā esamību. It īpaši tas attiecas uz jautājumu, vai tas, ka nepastāv iespēja atmaksāt papildu maksājumus par C cukuru vai iespēja atbrīvot no tiem, ir saderīgs ar taisnīguma principu.

II — Atbilstošās tiesību normas

2. Uz šo tiesvedību ir attiecināmi tirgu kopīgās organizācijas un muitas noteikumi.

A — *Cukura tirgus kopīgā organizācija*

3. Šajā lietā piemērojamie tirgu kopīgās organizācijas noteikumi ir iekļauti kādā Padomes regulā un tās īstenošanai pieņemtajā Komisijas regulā.

1) Regula Nr. 1785/81

4. Jau atceltā Padomes 1981. gada 30. jūnija Regula Nr. 1785/81 par cukura tirgus kopīgo organizāciju reglamentē cukura ražošanu, importu un eksportu. Ražošanas kvotu sistēmas mērķis ir garantēt ražotājiem Kopienas cenas un to produkcijas noietu.

5. Regulas Nr. 1785/81 24. pantā attiecībā uz katru tirdzniecības gadu ir noteikts A cukura un B cukura pamatdaudzums, kas katrai dalībvalstij jāsadala cukura ražotājiem, kuri ir reģistrēti tās teritorijā. Cukura daudzums, kas pārsniedz sadalītās kvotas, uzskatāms par C cukuru.

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — Skat. paralēlo apelācijas tiesvedību, ko izskata Tiesa, lietā C-68/05 P *Koninklijke Coöperatie Cosun UA*/Komisija (2006. gada 26. oktobra spriedums, Krājums, I-10367. lpp.).

3 — OV L 177, 4. lpp.

4 — OV L 262, 14. lpp.

6. Uz C cukuru neattiecas ne garantētā cena, ne eksporta kompensācijas. Saskaņā ar minētās regulas 26. panta 1. punktu C cukuru, kurš nav pārnests uz nākamo tirdzniecības gadu, nedrīkst pārdot Kopienā, bet tas jāeksportē.

7. Regulas īstenošanas noteikumi bija jāpieņem, pamatojoties uz 41. pantā paredzēto procedūru.

2) Regula Nr. 2670/81

8. Īstenošanas noteikumi attiecībā uz C cukuru tika noteikti Komisijas 1981. gada 14. septembra Regulā Nr. 2670/81, ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus attiecībā uz cukura produkciju, kas pārsniedz kvotu.

9. Šīs regulas 1. pantā ir ietverti noteikumi par eksportu no Kopienas. Atbilstoši šajā lietā piemērojamai redakcijai 1. panta 1. punktā noteikts [5]:

"Regulas (EEK) Nr. 1785/81 26. panta 1. punktā minēto eksportu uzskata par notikušu, ja:

a) C cukuru vai C izoglikozi eksportē no dalībvalsts, kuras teritorijā tie ražoti;

b) attiecīgo eksporta deklarāciju pieņem a) apakšpunktā minētā dalībvalsts līdz 1. janvārim pēc tā tirdzniecības gada beigām, kurā C cukurs vai C izoglikoze saražoti;

c) C cukurs vai C izoglikoze, vai attiecīgs daudzums 2. panta 3. punkta nozīmē ir atstājis Kopienas muitas teritoriju vēlākais 60 dienu laikā no b) apakšpunktā minētā 1. janvāra;

d) produkts ir eksportēts no a) apakšpunktā minētās dalībvalsts bez kompensācijas vai maksājuma kā nedenaturēts baltais cukurs vai jēlcukurs, vai kā sīrupi, kas iegūti pirms kristalizācijas fāzes, uz kuriem attiecas KN kodi 1702 60 90 un 1702 90 90, vai kā izoglikoze dabiskā veidā.

Izņemot *force majeure* gadījumu, ja visi pirmajā daļā minētie nosacījumi netiek izpildīti, attiecīgo C cukura vai C izoglikozes daudzumu uzskata par pārdotu iekšējā tirgū.

5 — Komisijas 1988. gada 14. decembra Regula (EEK) Nr. 3892/88, ar kuru groza Regulu (EEK) Nr. 2670/81, ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus attiecībā uz cukura produkciju, kas pārsniedz kvotu (OV L 346, 29. lpp.).

Force majeure gadījumā tās dalībvalsts, kuras teritorijā ticis saražots C cukurs vai C izoglikoze, kompetenta iestāde paredz pasākumus, kas ir vajadzīgi ieinteresētās puses minēto apstākļu dēļ."

10. Regulas Nr. 2670/81 2. pantā ir reglamentēta kārtība, kādā tiek iesniegti pierādījumi, ka ir izpildīti 1. panta 1. punktā minētie nosacījumi.

11. Minētās regulas 3. pantā ir noteikts, kādi maksājumi sankcijas veidā ir jāiekasē gadījumā, ja cukura daudzums ir pārdots iekšējā tirgū. Atbilstošajā panta daļā attiecīgajā redakcijā [6] paredzēts:

"1. Attiecīgā dalībvalsts tiem daudzumiem, kuri 1. panta 1. punkta nozīmē ir pārdoti iekšējā tirgū, uzliek maksājumu, kas vienāds ar šādu daudzumu kopsummu:

a) C cukuram, uz 100 kilogramiem:

— augstākais ieveduma [importa] maksājums uz 100 kilogramiem baltā cukura vai jēlcukura, kurš piemērojams laika posmā, kas atbilst tirgus [tirdzniecības] gadam, kura laikā ir ražots attiecīgais cukurs, un sešiem mēnešiem, kas seko šim tirgus [tirdzniecības] gadam,

un

— EUR 1;

[..].

2. Attiecīgā dalībvalsts līdz 1. maijam, kas seko 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajam 1. janvārim, informē tos ražotājus, kuriem jāmaksā 1. punktā minētā maksa, par maksājuma kopējo summu.

Attiecīgie ražotāji šo kopējo summu samaksā līdz tā paša gada 20. maijam.

3. Tomēr, ja kompetentā iestāde, ievērojot 2. panta 1. punkta otro daļu, ir pagarinājusi pierādījuma iesniegšanas termiņu, 2. punktā minētos datumus — 1. maiju un 20. maiju –

6 — Komisijas 1991. gada 6. decembra Regula (EEK) Nr. 3559/91, ar kuru groza Regulu (EEK) Nr. 2670/81, ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus attiecībā uz cukura produkciju, kas pārsniedz kvotu (OV L 336, 26. lpp.).

aizstāj ar kompetentās iestādes noteiktajiem datumiem, pamatojoties uz atļauto pagarinājumu.

4. Ja kādi C cukura un C izoglikozes daudzumi tikuši pirms eksporta iznīcināti vai bojāti bez atgūšanas iespējas apstākļos, kurus attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde ir atzinusi par *force majeure* gadījumu, attiecīgā summa, kas minēta 1. punktā, netiek iekasēta."

B — *Muitas noteikumi*

12. Saistībā ar muitas noteikumiem ir jāatsaucas uz Padomes regulu un tās īstenošanai pieņemto Komisijas regulu, kura ir jau atcelta.

1) Regula (EEK) Nr. 1430/79

13. Padomes 1979. gada 2. jūlija Regulas (EEK) Nr. 1430/79 par importa vai eksporta nodokļu atmaksāšanu vai atbrīvošanu no tiem[7] 13. panta 1. punkta atbilstošajā redakcijā[8] ir noteikts:

"Importa nodokļa atmaksāšana vai atbrīvošana no tā var notikt īpašos gadījumos, izņemot A un D daļā minētos, kuru pamatā ir apstākļi, kas nav radušies ne ieinteresētās personas darbības, ne viņas acīmredzamas nolaidības dēļ.

Situācijas, kurā var piemērot pirmo daļu, kā arī procesuālo kārtību, kāda šajā nolūkā jāievēro, nosaka saskaņā ar procedūru, kas paredzēta 25. pantā. Uz atmaksāšanu vai atbrīvošanu var attiecināt īpašus nosacījumus." [Neoficiāls tulkojums]

14. Saskaņā ar minētās regulas 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu par "importa nodokļiem" ir uzskatāmi:

"Muitas nodokļi un maksājumi ar līdzvērtīgu iedarbību, lauksaimniecības maksājumi un citi importa maksājumi, kas paredzēti kopējās lauksaimniecības politikas vai tādas īpašas kārtības ietvaros, kura saskaņā ar Līguma

7 — OV L 175, 1. lpp.

8 — Padomes 1986. gada 7. oktobra Regula (EEK) Nr. 3069/86, ar kuru groza Regulu (EEK) Nr. 1430/79 par importa vai eksporta nodokļu atmaksāšanu vai atbrīvošanu no tiem (OV L 286, 1. lpp.).

235. pantu piemērojama konkrētām precēm, kas saražotas lauksaimniecības produktu pārstrādes rezultātā." [Neoficiāls tulkojums]

15. Regulas Nr. 1430/79 14. pantā it īpaši ir noteikts, ka 13. pants atbilstoši attiecas uz eksporta nodokļu atmaksāšanu vai atbrīvošanu no tiem.

16. Saskaņā ar 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu par "eksporta nodokļiem" ir uzskatāmi:

"Lauksaimniecības maksājumi un citi eksporta maksājumi, kas paredzēti kopējās lauksaimniecības politikas vai tādas īpašas kārtības ietvaros, kura saskaņā ar Līguma 235. pantu piemērojama konkrētām precēm, kas saražotas lauksaimniecības produktu pārstrādes rezultātā." [Neoficiāls tulkojums]

2) Regula (EEK) Nr. 3799/86

17. Īstenošanas noteikumi bija paredzēti Komisijas 1986. gada 12. decembra Regulā (EEK) Nr. 3799/86, ar ko paredz īstenošanas noteikumus Regulas (EEK) Nr. 1430/79 par importa vai eksporta nodokļu atmaksāšanu vai atbrīvošanu no tiem 4.a, 6.a, 11.a un 13. pantam [9]. Tās 4. pantā ir paredzētas īpašas situācijas, kuru pamatā ir apstākļi, kas nav radušies ne ieinteresētās personas darbības, ne viņas acīmredzamas nolaidības dēļ. To piemēro, neizslēdzot citus faktiskos apstākļus, kuri Komisijai katrā atsevišķā gadījumā ir jāizvērtē atbilstoši procedūrai, kas noteikta šīs regulas 6.–10. pantā.

III — Fakti, pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

18. *Koninklijke Coöperatie Cosun* (turpmāk tekstā — "*Cosun*"), kas ir cukura ražošanas uzņēmums, 1992./1993. tirdzniecības gadā saražoja vairāk cukura, pārsniedzot tam piešķirto A un B kvotu. *Cosun* meitas uzņēmums dažas cukura partijas, kas paredzētas eksportam uz Horvātiju, Slovēniju un Maroku, pārdeva tālāk citiem uzņēmumiem.

19. 1994. gadā *Cosun* tika pieprasīts veikt maksājumu. 1995. gada 19. jūnijā *Hoofdproduktschap Akkerbouwproducten* (turpmāk tekstā — "*HPA*") pieņēma lēmumu.

9 — OV L 352, 19. lpp.

20. 2001. gada augustā Nīderlandes Karaliste izteica Komisijai lūgumu piešķirt atbrīvojumu no iekasētā maksājuma. 2002. gada 2. maijā Komisija lūgumu noraidīja kā nepieņemamu.

21. Turpretim *Cosun* Pirmās instances tiesā iesniedza prasību atcelt šo lēmumu. Ar 2004. gada 7. decembra spriedumu lietā T-240/02 *Koninklijke Coöperatie Cosun*/Komisija (Krājums, II-4237. lpp.) Tiesa prasību noraidīja kā nepamatotu.

22. Turklāt 1995. gada 18. jūlijā *Cosun* par *HPA* lēmumu *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Apelācijas tiesa tirdzniecības un rūpniecības jautājumos, turpmāk tekstā — "*CBB*") cēla prasību pret *Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* (Nīderlandes lauksaimniecības, dabas un pārtikas kvalitātes ministrs). *CBB* apturēja tiesvedību, gaidot spriedumu lietā *De Haan* [10].

23. *CBB* noraidīja *Cosun* argumentus par *force majeure* gadījumu. Šajā sakarā tā atzina, ka nav pastāvējuši neparasti un neparedzami apstākļi, jo līgumslēdzēja partnera pienākumu neizpilde ir zināms komercrisks.

24. Atbildot uz *Cosun* juridisko argumentu, ka ir pastāvējis neparasts apstāklis, kurš atbilstoši Regulas Nr. 1430/79 13. pantam pamato atbrīvošanu, un ka Komisija kļūdaini ir atzinusi nepieņemamību, *CBB* ir norādījusi, ka nav jāapsver Komisijas lēmuma spēkā esamība.

25. Tomēr *CBB* rodas jautājums, vai tad, ja iespēja piešķirt atbrīvojumu no nodokļiem neattiecas uz C cukuru, tas, ka cukura tirgus kopīgā organizācijā nepastāv juridisks pamats, kas ļautu atbrīvot no šiem maksājumiem, nozīmē, ka Regula Nr. 1785/81 un Regula Nr. 2670/81 nav spēkā. Noteikumu spēkā neesamības rezultātā maksājumiem varētu zust juridiskais pamats. Lai noskaidrotu regulu spēkā esamību un sekas, kādas radītu to spēkā neesamība, *CBB* ar 2004. gada 9. jūnija lēmumu nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

1) Vai gadījumā, kad iespēja piešķirt atbrīvojumu no nodokļiem saskaņā ar 13. pantu Regulā (EEK) Nr. 1430/79, kas pašreiz ir aizstāts ar 239. pantu [Padomes 1992. gada 12. oktobra Regulā (EEK) Nr. 2913/92 par] Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 1. lpp.), neattiecas uz [maksājumiem] par tādu C cukuru, par kādu ir strīds, Padomes

10 — Tiesas 1999. gada 7. septembra spriedums lietā C-61/98 *De Haan* (*Recueil*, I-5003. lpp.).

1981. gada 30. jūnija Regula (EEK) Nr. 1785/81 par cukura tirgus kopīgo organizāciju un Komisijas 1981. gada 14. septembra Regula (EEK) Nr. 2670/81, ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus attiecībā uz cukura produkciju, kas pārsniedz kvotu, nav spēkā pilnībā vai daļēji, ņemot vērā, ka nepastāv iespēja atmaksāt par C cukuru veiktos maksājumus dažu ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ vai atbrīvot no to maksāšanas?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai likumiskais pienākums veikt [maksājumu] par C cukuru vairs nepastāv un vai kompetentā attiecīgās dalībvalsts iestāde un/vai Komisija var izlemt par C cukura daudzumiem nepieprasīt [maksājumu] atbilstoši Regulas (EEK) Nr. 2670/81 3. pantam, ja atbildīgajam par [maksājumu] nevar pārmest, ka tas būtu veicis kādas darbības vai pieļāvis nolaidību, kas būtu varējusi sekmēt, ka šie daudzumi, kurus tas bija paredzējis eksportēt, netika eksportēti, un ja tādas izmeklēšanas interesēs, ko valsts iestādes uzsākušas, lai izmeklētu pārkāpumus, šis atbildīgais par [maksājumu] netika informēts par šo izmeklēšanu?

IV — Par prejudiciālajiem jautājumiem

26. *Cosun*, *Padome* un *Komisija* sākumā vērš uzmanību uz to, ka uz prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild tikai tad, ja pieņēmums, ar ko tie ir pamatoti, t.i., ka Regulas Nr. 1430/79 13. pantā paredzētā iespēja piešķirt atbrīvojumu no nodokļiem nav piemērojama C cukuram, ir pareizs.

27. Turklāt *Cosun* un *Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* šajā sakarā apgalvo, ka Regulas Nr. 1430/79 13. pants ir piemērojams maksājumiem par C cukuru.

28. Turpretim *Komisija* uzskata, ka Regulas Nr. 1430/70 13. pantā paredzētā vispārējā taisnīguma klauzula nav Kopienu tiesību vispārējs princips, bet ir piemērojama tikai saistībā ar Kopienu muitas tiesisko regulējumu, tāpēc pieņēmums, ar kuru ir pamatoti prejudiciālie jautājumi, ir pareizs.

A — *Par pirmo prejudiciālo jautājumu*

29. Uzdodot pirmo prejudiciālo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Regula Nr. 1785/81 un Regula Nr. 2670/81 ir spēkā neesošas. Kā spēkā esamības novērtēšanas kritēriju iesniedzējtiesa norāda tikai "ar taisnīgumu saistītus iemeslus". Citi novērtēšanas kritēriji netiek minēti. Attiecībā uz

saderīgumu ar samērīguma principu iesniedzējtiesa savā rīkojumā skaidri ir norādījusi, ka pārkāpums nav noticis. Līdz ar to jautājums attiecībā uz saderīgumu ar samērīguma principu netiek uzdots apzināti.

30. No tā izriet, ka ar to arī šī lūguma sniegt prejudiciālo nolēmumu priekšmets tiek atbilstoši sašaurināts un tāpēc tas ir saistīts tikai ar spēkā esamības pārbaudi, ņemot vērā vispārējo taisnīguma principu.

1) Lietas dalībnieku argumenti

31. Attiecībā uz Regulu Nr. 1785/81 *Cosun* secina, ka tajā nav paredzēta formāla prasība saistībā ar termiņu, kādā jāveic maksājumi par C cukuru, taču atbilstoši 26. un 41. pantam noteikumu pieņemšana šajā jomā ir uzdota Komisijai. Līdz ar to minētā regula nekādā gadījumā nevarētu būt spēkā neesoša.

32. Attiecībā uz Regulu Nr. 2670/81 *Cosun* vispirms secina, ka tā ir jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar vispārējiem tiesību principiem. No tā izriet, ka šīs regulas 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas paredz iespēju kompetentajām valsts iestādēm konkrētos apstākļos, tādos kā, piemēram, pamata tiesvedībā, nodrošināt atbrīvošanu ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ. Tādējādi Regula Nr. 2670/81 būtu spēkā. Pakārtoti, ja Tiesa neņem vērā piedāvāto Regulas Nr. 2670/81 3. panta interpretāciju, *Cosun* apgalvo, ka regula nav spēkā, jo ar to ir pārkāpti vienlīdzības, vienlīdzīgas attieksmes, taisnīguma un tiesiskās drošības principi.

33. *Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* un Nīderlandes valdība uzskata, ka Kopienas tirgū pārdotais cukurs atrodas tādā pašā situācijā kā cukurs, kurš tiek importēts no trešām valstīm, un ka atbilstoši abas cukura kategorijas ir jākvalificē vienādi. Līdz ar to tas, ka cukura importētājs no trešās valsts, kurš saistībā ar Regulas Nr. 1430/79 13. panta piemērošanu atrodas īpašā situācijā, jo, pamatojoties uz šiem noteikumiem, var panākt atbrīvojumu maksājumiem, kaut gan C cukura ražotājam, kurš atrodas tādā pašā īpašā situācijā, šāda iespēja nav dota, ir vienlīdzības principa pārkāpums.

34. Nīderlandes valdība skaidro, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru [11] nepilnības tiesību aktos atsevišķos gadījumos var tikt labotas, piemērojot Kopienu tiesības pēc analoģijas, ja tas ir nepieciešams, lai izpildītu kādu no Kopienu tiesību vispārējiem principiem. Tā

11 — Skat. it īpaši Tiesas 1985. gada 12. decembra spriedumu lietā 165/84 *Krohn* (*Recueil*, 3997. lpp., 13. un turpmākie punkti).

kā šajā gadījumā ir piemērojama minētā judikatūra, Regulas Nr. 1430/79 13. pants pēc analoģijas būtu jāpiemēro attiecībā uz maksājumiem par C cukuru.

35. Kaut arī Tiesa neatzīst šādu piemērošanu pēc analoģijas, *Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* un Nīderlandes valdība uzskata, ka iespējas neesamība piešķirt atbrīvojumu no maksājumiem par C cukura atsevišķos gadījumos ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ padara Regulu Nr. 1785/81 un Regulu Nr. 2670/81 par daļēji spēkā neesošām, jo minētā neesamība ir pretrunā vienlīdzības principam.

36. *Padome* vispirms apgalvo, ka tas vien, ka cukura tirgus kopīgās organizācijas noteikumos nav noteikta vispārēja taisnīguma klauzula, kura būtu līdzīga kādai muitas noteikumos un Regulas Nr. 1430/79 13. pantā iekļautai klauzulai, nav pretrunā vienlīdzīgas attieksmes principam. Muitas noteikumi un noteikumi par cukuru attiecas uz divām pavisam dažām jomām, un izņēmumi, kuri tajos ir vai arī nav noteikti, skar pavisam atšķirīgus pienākumus pilnīgi dažādos juridiskos kontekstos.

37. Turklāt no Tiesas judikatūras [12] izriet, ka Kopienas likumdevējam nav pienākuma noteikt iespēju piešķirt atbrīvojumu ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ un ka Kopienas likumdevējs var neierobežoti lemt par šādu iespēju noteikšanu attiecīgās jomās. Tā kā cukura tirgus kopīgā organizācija lielā mērā tiek finansēta no uzņēmēju iemaksām, iespēja piešķirt atbrīvojumu no maksājumiem par C cukuru radītu būtiskas sekas, jo tā mudinātu ražot arvien vairāk cukura, pārsniedzot kvotas. Arī Kopienas likumdevēja lēmums nenoteikt procedūru atbrīvošanai no maksājumiem, kura ir līdzīga tai, kas attiecas uz muitas nodokļiem, šķiet saprātīgs.

38. Pakārtoti Padome apgalvo, ka, kaut arī iespējas neesamība piešķirt atbrīvojumu taisnīguma dēļ ir pretrunā vienlīdzīgas attieksmes principam, tikai Regula Nr. 2670/81 ir spēkā neesoša, pamatojoties uz to, ka Padome ir uzdevusi Komisijai pieņemt tiesisko regulējumu attiecībā uz maksājumiem par C cukuru.

39. *Komisija* apgalvo, ka ne Tiesa, ne Pirmās instances tiesa nav atzinusi tādu vispārējo principu, kas ļautu atsaukties uz taisnīguma principa pārkāpumu, ja piemērojamais tiesiskais regulējums skaidri neparedz iespēju piešķirt atbrīvojumu no maksājumiem par C cukuru taisnīguma iemeslu dēļ. Tikai tāpēc, ka Regulā Nr. 1785/81 un Regulā

12 — Tiesas 1977. gada 28. jūnija spriedums lietā 118/76 *Balkan-Import-Export* (*Recueil*, 1177. lpp.).

Nr. 2670/81 nav skaidri paredzēta šāda atbrīvojuma iespējamība, tās nevar būt spēkā neesošas.

40. Komisija piebilst, ka pat tad, ja tai katrā atsevišķā gadījumā būtu jālemj par šķietama taisnīguma principa pārkāpuma pamatotību, tā secinātu, ka šajā gadījumā no *Cosun* pieprasītie maksājumi nav pretrunā taisnīguma principam.

41. Tiesa jau ir atzinusi, ka maksājumi par C cukuru, kuri noteikti, pamatojoties uz muitas formalitāšu neizpildi, nav pretrunā samērīguma principam, jo šīs formalitātes ir obligātas, lai izvairītos no nevēlamām sekām cukura tirgus kopīgajā organizācijā [13]. Tie paši apsvērumi ir noteicošie, lai pārbaudītu, vai taisnīguma princips ir pārkāpts, uzliekot maksājumu.

42. No sprieduma lietā *Peter* [14] izriet, ka taisnīguma principa iespējamā piemērošana kopējās lauksaimniecības politikas jomā nekādā ziņā nepadara faktiski neiespējamu attiecīgā Kopienu režīma izpildi, piemēram, apdraudot kvotu tiesisko regulējumu, kas paredz produkcijas ierobežošanu. Ja tādā gadījumā kā šajā ražotājam tomēr varētu piešķirt atbrīvojumu taisnīguma iemeslu dēļ, tad, kā uzskata Komisija, tas apdraudētu cukura tirgus kopīgajā organizācijā paredzēto kvotu tiesisko regulējumu.

2) Vērtējums

43. Iesākumā, šķiet, jāsāk ar dažiem precizējumiem. Līdz ar to ir jānošķir dažādi ar taisnīgumu saistīti aspekti, kas ir mūs interesējoša problemātika šajā lietā.

44. Principā ir jānošķir šādi juridiski fenomeni. Pirmkārt, taisnīguma princips ir jādiferencē atkarībā no tā, vai tas ir valsts tiesību vai Kopienu tiesību princips. Dalībvalstu līmenī jautājums ir par to, vai Kopienu tiesības pieļauj valsts tiesībās paredzētā taisnīguma principa piemērošanu.

45. Otrkārt, Kopienu līmenī ir jānošķir, pirmkārt, noteikumi, kas tieši attiecas uz taisnīgumu, piemēram, tirgus organizācijas noteikumi, un, otrkārt, vispārējais taisnīguma princips.

13 — Tiesas 1998. gada 29. janvāra spriedums lietā C-161/96 *Südzucker* (*Recueil*, I-281. lpp., 42. un turpmākie punkti) un 2004. gada 19. februāra spriedums lietā C-329/01 *British Sugar II* (*Recueil*, I-1899. lpp., 46. un 48. punkts).

14 — Tiesas 1993. gada 27. maija spriedums lietā C-290/91 *Peter* (*Recueil*, I-2981. lpp.).

46. Šajā tiesvedībā daži lietas dalībnieki ir atsaukušies uz Kopienu tiesībās noteikto pienākumu Regulas Nr. 1430/79 13. pantu piemērot pēc analoģijas ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ. Turklāt vārda tiešajā nozīmē runa ir par tāda noteikuma piemērošanu, kas tieši attiecas uz taisnīgumu. Tas ir paralēlās tiesvedības priekšmets lietā C-68/05 P, taču ne šajā tiesvedībā.

47. Šajā tiesvedībā runa ir tikai par to, vai atvasināto Kopienu tiesību noteikumi atbilst vispārējam taisnīguma principam. Pakārtoti tomēr ir jāpārbauda, vai Kopienu tiesībās tāds princips vispār ir atzīts.

48. Runājot par novērtējuma kritērijiem, šī tiesvedība, kā jau minēts, ir saistīta tikai ar vispārējo taisnīguma principu un neattiecas uz citiem principiem, piemēram, vienlīdzības un samērīguma principu.

49. Tas nozīmē, ka lielā daļā no lietas dalībnieku minētās Tiesas judikatūras ir jāiedziļinās tikai tad, ja no tās kaut ko var gūt tiesību jautājumā, kas tiek aplūkots šajā lietā. Līdz ar to judikatūrai, kas skar citus aspektus, nav nozīmes. It īpaši tas attiecas uz spriedumu lietā *Peter*, kas ir saistīta ar jautājumu par *valsts* tiesību normas, kurā ir iekļauts taisnīguma princips, piemērošanas pieļaujamību. Minētajā spriedumā Tiesa ir nolēmusi, ka Kopienu tiesības, ievērojot zināmus noteikumus, neaizliedz tādu valsts tiesību aktu piemērošanu, kuri noteiktos gadījumos pilnvaro valsts iestādes atbrīvot no maksājumiem personisku ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ [15].

50. Tādējādi pēc tam vispirms ir jāpārbauda, vai vispārējais taisnīguma princips Kopienu tiesībās ir noteikts.

51. Sākotnēji ir jāatsaucas uz to Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru Kopienu tiesībās nav juridiska pamata atbrīvošanai no maksājumiem ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ [16].

52. Spriedumā lietā *Hoche* Tiesa ir izskaidrojusi minēto judikatūru, atgādinot, ka ir noraidījusi vispārīga Kopienu tiesībās noteikta objektīva netaisnīguma principa esamību [17]. Turklāt Tiesa minētajā spriedumā ir atzinusi, ka kāda noteikta regulas noteikuma piemērošana konkrētā gadījumā nevar tikt izslēgta ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ [18].

15 — Iepriekš 14. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā C-290/91, 11. un 17. punkts.

16 — Iepriekš 12. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā 118/76, 8. un 10. punkts, kā arī Tiesas 1985. gada 14. novembra spriedums lietā 299/84 *Neumann* (*Recueil*, 3663. lpp., 24. punkts).

17 — Tiesas 1990. gada 28. jūnija spriedums lietā C-174/89 *Hoche* (*Recueil*, I-2681. lpp., 31. punkts).

18 — Iepriekš 17. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā C-174/89, 36. punkts.

53. Minētā judikatūra ļauj izprast arī vēl citus aspektus. Piemēram, Tiesa ir atteikusies atzīt vispārējo taisnīguma principu, jo tas varētu kavēt Kopienu tiesību noteikumu pilnīgu iedarbību dalībvalstīs un apdraudēt visā Kopienā svarīgo Kopienu tiesību vienveidīgas piemērošanas principu [19].

54. Iepriekš minētajos spriedumos lietās *Neumann* un *Hoche* Tiesa arī ir konstatējusi, ka Kopienu tiesībās nav zināms vispārējs tiesību princips, saskaņā ar kuru spēkā esošu Kopienu tiesību normu valsts iestāde nevar piemērot, ja šī norma ieinteresētajai personai rada grūtības, no kurām Kopienas likumdevējs acīmredzot būtu vēlējies izvairīties, ja tas būtu paredzējis šādu gadījumu normas izstrādes brīdī [20].

55. Protams, nedrīkst noklusēt, ka no Tiesas judikatūras izriet arī pretējas norādes. Tā, piemēram, spriedumā lietā *First City Trading* Tiesa ir atzinusi, ka "atbilstoši Kopienu tiesībās noteiktajiem vispārējiem tiesību principiem un it īpaši nepārvaramas varas, tiesiskās paļāvības un samērīguma vai *taisnīguma* principiem nav pienākuma apstākļos, kādus apraksta iesniedzējtiesa, atļaut eksportētājiem paturēt visu jau iepriekš saņemto eksporta kompensāciju vai daļu no tās" [21].

56. No šī vēlākā sprieduma lietā *First City Trading* var secināt, ka Tiesa tagad atzīst vispārējo taisnīguma principu. Tomēr tā paša sprieduma cits fragments sniedz skaidrību šajā ziņā, jo Tiesa tajā ir norādījusi, ka "*taisnīgums neļauj atkāpties* no Kopienu tiesību normu piemērošanas, izņemot tiesiskajā regulējumā paredzētus gadījumus, vai tad, ja pats tiesiskais regulējums tiek atzīts par spēkā neesošu [22]".

57. Tādējādi Tiesas līdzšinējās judikatūras iepriekš veiktā pārbaude ir parādījusi, ka tajā vispārējs taisnīguma princips nav atzīts.

58. Tā kā Tiesa nav atzinusi vispārējo taisnīguma principu, pastāv iespēja atvasināt šāda tiesību principa esamību no dalībvalstu tiesību sistēmām.

59. Jau virspusēja valsts tiesību sistēmu analīze rāda, ka ne visās dalībvalstīs piemēro taisnīguma principu. Proti, principa atzīšana

19 — Iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā 299/84, 25. punkts.

20 — Iepriekš 16. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā 299/84, 33. punkts, un 17. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā C-174/89, 31. punkts.

21 — Tiesas 1998. gada 29. septembra spriedums lietā C-263/97 *First City Trading* (*Recueil*, I-5537. lpp., 62. punkts), mans izcēlums.

22 — Iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā C-263/97, 48. punkts (mans izcēlums).

visās dalībvalstīs nav obligāta, tomēr šī principa atzīšana būtu nepieciešama vismaz tajās tiesību jomās, kurām šajā tiesvedībā ir izšķiroša nozīme un kuras ir daļa no publiskajām ekonomikas tiesībām. Nepietiek ar to, ka atsevišķas valsts tiesību normas skaidri paredz atbrīvošanu no maksājumiem vai to atmaksāšanu ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ. Jo no tā vēl nevar secināt, ka attiecīgā dalībvalsts piemēro attiecīgo principu.

60. Tiesas judikatūras analīze ir parādījusi, ka Kopienu tiesībās vispārējs taisnīguma princips nav noteikts. Tā kā atbilstošs novērtējuma kritērijs nepastāv, nav loģiski novērtēt šajā tiesvedībā aplūkojamo regulu saderīgumu.

61. Tāpēc uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regula Nr. 1785/81 un Regula Nr. 2670/81 nav spēkā neesošas ne pilnībā, ne arī daļēji, ņemot vērā, ka nepastāv iespēja piešķirt atbrīvojumu no maksājumiem par C cukuru vai atmaksāt tos ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ, jo iespēja piešķirt atbrīvojumu saskaņā ar Regulas Nr. 1430/79 13. pantu, kas pašreiz ir aizstāts ar Kopienas Muitas kodeksa 239. pantu, neattiecas uz maksājumiem par tādu C cukuru, par kādu ir strīds šajā lietā.

B — *Par otro prejudiciālo jautājumu*

1) Lietas dalībnieku argumenti

62. *Cosun* norāda, ka, ja Tiesas atbilde uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir tāda, ka Regula Nr. 2670/81 un it īpaši tās 3. pants nav spēkā, jo tas neparedz iespēju atbrīvot no maksājumiem ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ, *CBB* būtu jākonstatē, ka nav juridiska pamata, kas ļautu *HPA* pieprasīt strīdīgo summu samaksu. Pakārtoti Tiesai būtu jālemj, ka Komisijai pēc analoģijas ar EKL 233. panta noteikumiem ar atpakaļejošu spēku Regulā Nr. 2670/81 jāparedz iespēja tādā gadījumā, kāds tiek aplūkots šajā lietā, piešķirt atbrīvojumu ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ.

63. *Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* apgalvo, ka Nīderlandes kompetentās iestādes un/vai Komisija drīkstēja neuzlikt maksājumus tikai par to cukura daudzumu, kuru *Cosun* bija nodevis saviem līgumslēdzējiem partneriem eksportam pēc tam, kad Nīderlandes iestādes bija uzzinājušas par izmeklēšanu.

64. *Nīderlandes valdība* pauž viedokli, ka, pieņemot, ka Regulu Nr. 1785/81 un Regulu Nr. 2670/81 Tiesa pasludinās par daļēji spēkā neesošām, maksājumus nedrīkstēja uzlikt

tikai par tādu cukura daudzumu, par kuru maksājums nebūtu uzlikts, ja par maksājumu atbildīgā persona tūlīt būtu tikusi informēta par starptautiskas izmeklēšanas uzsākšanu saistībā ar iespējami krāpnieciskiem darījumiem.

65. *Padome* un *Komisija* par otro jautājumu nav izteikušās.

2) Vērtējums

66. Otrais prejudiciālais jautājums ir uzdots tikai tādā gadījumā, ja atbilde uz pirmo prejudiciālo jautājumu būtu tāda, ka Regula Nr. 1785/81 un Regula Nr. 2670/81 nav spēkā pilnībā vai daļēji.

67. Tā kā pārbaude, kas veikta attiecībā uz pirmo prejudiciālo jautājumu, ir parādījusi, ka abas regulas nav spēkā neesošas taisnīguma principa pārkāpuma dēļ, uz otro prejudiciālo jautājumu nav jāatbild.

V — Secinājumi

68. Ņemot vērā minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes 1981. gada 30. jūnija Regula (EEK) Nr. 1785/81 par cukura tirgus kopīgo organizāciju un Komisijas 1981. gada 14. septembra Regula (EEK) Nr. 2670/81, ar ko paredz sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus attiecībā uz cukura produkciju, kas pārsniedz kvotu, nav spēkā neesošas ne pilnībā, ne arī daļēji, ņemot vērā, ka nepastāv iespēja piešķirt atbrīvojumu no maksājumiem par C cukuru vai atmaksāt tos ar taisnīgumu saistītu iemeslu dēļ, jo iespēja piešķirt atbrīvojumu saskaņā ar Regulas (EEK) Nr. 1430/79 13. pantu, kas pašreiz ir aizstāts ar Kopienas Muitas kodeksa 239. pantu, neattiecas uz maksājumiem par tādu C cukuru, par kādu ir strīds šajā lietā.